

ЗВІТ

про участь Керівника Постійної делегації Парламентській Асамблеї ОБСЄ
М.Потураєва та заступника Керівника Постійної делегації
А. Герасимова у спостереженні за достроковими парламентськими виборами у
Болгарії

11 липня 2021 року в Болгарії відбулися дострокові парламентські вибори, у спостереженні за якими в якості членів Парламентської асамблеї ОБСЄ взяли участь Керівник Постійної делегації Верховної Ради України в Парламентській Асамблеї ОБСЄ М.Потураєв та заступник Керівника Постійної делегації А. Герасимов.

У спостереженні за достроковими парламентськими виборами взяли участь 102 міжнародні спостерігачі від 6 міжнародних організацій, у тому числі від ПА ОБСЄ 8. Представники місії ПА ОБСЄ спостерігали за виборчим процесом в Софії та Варні.

Заступник Керівника Постійної делегації Верховної Ради України в ПА ОБСЄ А.Герасимов був перепризначений Спеціальним координатором короткотермінової міжнародної місії зі спостереження за виборами в Болгарії (ПА ОБСЄ, БДПЛ/ОБСЄ та ПАРЄ). Е. Ходжа (Албанія), була призначена керівницею місії ПА ОБСЄ.

За підсумками парламентських виборів 4 квітня 2021 року новий склад болгарського парламенту виявився фрагментованим внаслідок чого Болгарія опинилася у серйозній політичній кризі через неспроможність формування урядової коаліції. 11 травня 2021 року Президент Болгарії, відповідно до Конституції, оголосив про розпуск Народних зборів 45-го скликання та призначив технічний уряд для підготовки до дострокових парламентських виборів 11 липня 2021 року. Окрім того, однією з передумов проведення виборів стало внесення змін до виборчого законодавства протягом травня цього року.

Напередодні дня виборів 11 липня представники Верховної Ради України взяли участь в усіх запланованих зустрічах та брифінгах з болгарськими урядовцями, представниками політичних партій, громадянського суспільства та представниками засобів масової інформації як в онлайн-форматі, так і наживо. Більшу частину брифінгів та зустрічей модерував А.Герасимов, як Спеціальний координатор, а також за окремою програмою в А. Герасимова відбулися зустрічі з керівництвом МЗС Болгарії, Центральної виборчої комісії та основних політичних партій. Під час зустрічей порушувалися питання пов'язані із виборчим законодавством та новими змінами до виборчого кодексу, організацією виборчого процесу та висвітленням його у ЗМІ, адміністрацією виборів, тощо.

Під час перебування в Болгарії представники Верховної Ради України відвідали Посольство України в Болгарії і зустрілися з керівником української закордонної дипломатичної установи та працівниками Посольства.

В Болгарії функціонує однопалатний парламент, до складу якого входять 240 народних обранців. Обираються парламентарії на чотирирічний термін за пропорційно-представницькою системою в 31-у багатомандатному окрузі.

Дострокові вибори були проведені у відповідності до нової суттєво оновленої законодавчої бази, яка в цілому забезпечила проведення демократичних виборів. Однак, обставини за яких вносилися змін та термін їх схвалення напередодні виборів внесли додаткову напруженість в виборчий процес.

Нові положення виборчого кодексу передбачають можливість спостереження за виборами громадянами та міжнародними спостерігачами, а також представниками та довіреними особами кандидатів, надаючи їм доступ до всіх етапів виборчого процесу. У відповідності до останніх змін до законодавства кандидати у виборчих списках отримали можливість контролювати підведення підсумків результатів на районному рівні. На дострокові парламентські вибори ЦВК, окрім міжнародних спостерігачів, акредитувала 1 943 спостерігача від 29 громадянських організацій. Також, зміни до законодавства передбачають, що голосування відбуватиметься переважно за допомогою машин для голосування на дільницях, де зареєстровано, щонайменше 300 виборців з метою уникнення фальсифікацій.

Представники Бюро демократичних інституцій та прав людини ОБСЄ (БДПІЛ) відмітили ефективність проведення технічних аспектів виборів, незважаючи на стиснуті часові рамки, карантинні заходи протидії пандемії COVID-19 та запізніле прийняття деяких важливих процедурних норм.

Спостерігачі ПА ОБСЄ тісно співпрацювали зі своїми колегами з БДПІЛ та Парламентської асамблеї Ради Європи.

Адміністрування виборів відбувалося за трирівневою системою відповідно ЦВК, 31 окружна виборча комісія (ОВК) та 13 000 дільничних виборчих комісій (ДВК). ЦВК складається з 20 членів, призначених на п'ятирічний термін, включаючи заступників голови та секретаря. Чинний склад ЦВК було призначено у травні 2021 року. Згідно із законодавством жодна партія чи коаліція не може мати більшість у будь-якій комісії; голова, заступник голови та секретар не можуть бути представниками однієї і тієї ж партії або коаліції. З врахуванням обмежень, встановлених новим законодавством, що передбачає створення не більше 35 дільниць не в державах-членах ЄС, було утворено 782 закордонні виборчі дільниці в 68 країнах.

Більшість представників БДПІЛ загалом позитивно оцінили формування виборчих списків та їх точність, висловивши зауваження, що виборці без постійних адрес були виключені із списків виборців, загалом було зареєстровано станом на травень 6 711 048 виборців. Також позитивно було оцінено реєстрацію кандидатів на вибори. До участі у виборах Центральна виборча комісія (ЦВК) зареєструвала 5 079 кандидатів, 696 кандидатських списків, загалом 19 політичних

партій та 9 блоків, 29 % кандидатів у списках були жінками. Остаточний список виборців містив 6 578 716 зареєстрованих виборців. Громадяни що мають подвійне громадянство, не мали права брати участь, всупереч міжнародним стандартам.

Дострокові парламентські перегони в цілому проходили у відповідності до європейських стандартів проведення демократичних виборів. Протягом самої компанії у політичному дискурсі домінували взаємні звинувачення у корупції, а також у підкупі виборців між представниками колишньої правлячої партії та перехідного уряду. Також, на хід перегонів вплинуло запровадження з боку США санкцій проти 6 відомих болгарських політичних діячів.

Довгострокові спостерігачі відзначили, що ЗМІ мінімально висвітлювали інформацію про перебіг виборчої кампанії та, що ЗМІ суттєво більше висвітлювали провладні політичні сили. Було відзначено, що 4 національні телекомпанії належать політичним лідерам або афілійованим до них підприємцям. Громадським ТБ було організовано 10 телевізійних дебатів, до формату яких кандидати також висловлювали свої зауваження.

Фахівці БДПЛ висловили зауваження щодо прозорості та звітності фінансування виборчих кампаній зменшилися через недоліки у моніторингу та обмежені вимоги до звітності, подекуди виявлялися розбіжності між актуальними витратами та зазначеними у звітах.

У день голосування 11 липня 2021 року Керівник Постійної делегації М.Потураєв та Спеціальний координатор А. Герасимов відвідали понад 10 виборчих дільниць у Софії. Народні депутати України спостерігали за відкриттям та закриттям дільниць, забезпеченням процесу голосування та оприлюднення проміжних результатів.

На більшості дільниць, які відвідали спостерігачі процес голосування відбувався прозоро та демократично, здебільшого виборчі дільниці відкрилися вчасно однак були випадки із затримками з початком голосування через труднощі із запуском машин для голосування. Загалом, на 56 дільницях (0,5 %) через технічні складнощі машини для голосування не застосовували і голосування відбувалося за допомогою бюлетенів. Також, було відмічено непослідовність застосування протоколів безпеки проти COVID19 на більшості дільниць, які були розроблені ЦВК та МОЗ Болгарії.

Загалом день виборів пройшов спокійно, ЦВК отримала близько 80 скарг та попереджень, зокрема ЦВК наклала штрафи на шість веб-сайтів з приписами видалити вміст повідомлень. В цілому дострокові парламентські вибори отримали позитивні оцінки спостерігачів ОБСЄ.

Висновки

1. Спостереження за виборами є важливим процесом розбудови демократичних інститутів та ознайомлення із досвідом проведення виборчого процесу, зокрема машинного/автоматизованого голосування. Участь у місіях зі

спостереження за виборами є важливою складовою роботи Постійної делегації Верховної Ради України в ПА ОБСЄ, яку необхідно продовжувати оскільки підвищує авторитет України як держави-члена ОБСЄ, яка послідовно виконує свої міжнародні зобов'язання.

2. Ознайомити із звітом профільний комітет.

3. Висловити вдячність працівникам МЗС України та Посольства України в Болгарії, залученим до підготовки та забезпечення візиту представників Верховної Ради України до Болгарії.

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач:Потураєв Микита Русланович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002A672E002C9F8E00
Дійсний до: 19.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-19/15-2021/266099 від 19.08.2021

619561